

Bài 7

LIÊN MINH CHÂU ÂU (EU) (tiếp theo)

Tiết 4 CỘNG HOÀ LIÊN BANG ĐỨC

I. MỤC TIÊU

Sau bài học, HS cần :

1. Kiến thức

- Nêu và phân tích được một số đặc điểm nổi bật của CHLB Đức về tự nhiên và dân cư - xã hội.
- Thấy được vị thế của CHLB Đức trong EU và trên thế giới.
- Nắm được đặc điểm phát triển các ngành kinh tế.

2. Kỹ năng

Phân tích được các lược đồ, biểu đồ, bảng số liệu về kinh tế trong bài học.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC CẦN THIẾT

- Bản đồ : Địa lí tự nhiên CHLB Đức – Pháp, Kinh tế chung CHLB Đức.
- Các lược đồ : Lược đồ công nghiệp Đức, Lược đồ nông nghiệp Đức.
- Các bảng số liệu thống kê : GDP của các cường quốc kinh tế trên thế giới, Giá trị xuất, nhập khẩu của các cường quốc thương mại trên thế giới, năm 2004.

III. TRỌNG TÂM BÀI

- Vị thế trong lĩnh vực kinh tế của CHLB Đức ở châu Âu và trên thế giới.
- Trình độ phát triển công nghiệp và nông nghiệp của CHLB Đức.

IV. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

Định hướng bài học : GV nên bắt đầu giờ học bằng cách so sánh hình ảnh của nước Đức sau Chiến tranh thế giới thứ hai và hiện nay. GV có thể nhấn mạnh : Sau Chiến tranh thế giới thứ hai, Đức là một nước phát-xít bị bại trận, đất nước bị tàn phá nặng nề, nền kinh tế bị suy kiệt, uy tín trên trường quốc tế bị giảm sút nghiêm trọng do những tội ác mà phát xít Hit-le đã gây ra. Sau mấy chục năm, nước Đức đã trở thành một cường quốc kinh tế hàng đầu trên thế giới, là nước có chế độ phúc lợi xã hội tốt, là một đầu tàu quan trọng của Liên minh châu Âu, uy tín của CHLB Đức trên trường quốc tế luôn được tăng cường.

MỤC I. VỊ TRÍ ĐỊA LÍ VÀ ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN

* Hoạt động 1 : Tìm hiểu về vị trí địa lí và điều kiện tự nhiên

GV hướng dẫn HS xác định nét nổi bật nhất về vị trí địa lí và điều kiện tự nhiên của nước Đức.

– Trước hết, GV yêu cầu HS đọc nội dung mục I trong SGK và quan sát bản đồ Địa lí tự nhiên CHLB Đức – Pháp để nêu được đặc điểm cơ bản về vị trí, điều kiện tự nhiên. (HS không nhất thiết phải làm việc độc lập mà có thể trao đổi với các bạn ngồi bên).

– GV yêu cầu 2-3 HS trả lời, rồi nhận xét và chuẩn lại kiến thức. Sau đó, yêu cầu HS trả lời câu hỏi trong SGK.

– GV cho 2 HS nhận xét, đánh giá để đi đến kết luận chung :

Những đặc điểm quan trọng, nổi bật về vị trí địa lí và điều kiện tự nhiên

1. Nước Đức có vị trí địa lí quan trọng ở châu Âu

- Nằm ở trung tâm châu Âu, thuận tiện giao lưu, thông thương với các nước.
- Có vai trò chủ chốt trong EU : là một trong những nước sáng lập ra EU.

2. Cảnh quan thiên nhiên đa dạng, đẹp ; nghèo về tài nguyên khoáng sản

- Khí hậu ôn đới, có các vùng cảnh quan khác nhau.
- Thiên nhiên hấp dẫn khách du lịch.
- Nghèo khoáng sản, đáng kể chỉ có than nâu, than đá và muối mỏ.

MỤC II. DÂN CƯ VÀ XÃ HỘI

* Hoạt động 2 : Tìm hiểu về dân cư và xã hội

– GV cho HS đọc nội dung mục II trong SGK để trả lời câu hỏi cuối mục II. Ở mục này, yêu cầu phải nêu bật được :

- + Tỷ lệ sinh rất thấp, cấu trúc dân số già, nhập cư nhiều.
- + Khuyến khích lập gia đình và sinh con.
- + Giáo dục – đào tạo được chú trọng đầu tư.

– GV nên cho HS phân tích hình 7.11 để thấy được sự thay đổi trong cấu trúc dân số của CHLB Đức.

MỤC III. KINH TẾ

* Hoạt động 3 : Tìm hiểu kinh tế

– GV hướng dẫn HS tìm hiểu vị thế cường quốc kinh tế hàng đầu ở châu Âu và thế giới.

GV yêu cầu HS nghiên cứu nội dung SGK ở phần đầu của mục III và các bảng 7.3, 7.4 để xác định vị thế của nước Đức trên thế giới. Nhiệm vụ của HS là :

- Xác định một cách khái quát vị thế của nước Đức ở châu Âu và trên thế giới,
- Cụ thể hoá nội dung của phần khái quát.

Kết quả làm việc, HS phải nêu bật được :

CHLB Đức là một trong những cường quốc kinh tế hàng đầu ở châu Âu và thế giới :

- + Đứng đầu châu Âu, thứ ba trên thế giới về GDP.
- + Cường quốc thương mại, đứng thứ hai trên thế giới.
- + Đang chuyển mạnh từ nền kinh tế công nghiệp sang nền kinh tế tri thức.

– GV hướng dẫn HS tìm hiểu đặc điểm phát triển và phân bố công nghiệp của Đức.

Trước hết, GV đề nghị HS dựa vào nội dung SGK để xác định trình độ phát triển công nghiệp của Đức.

Bước tiếp theo, GV yêu cầu HS cụ thể hoá đặc điểm khái quát đã xác định được. HS cần phải nêu được những ngành nào được coi là ngành công nghiệp nổi tiếng, chiếm giữ vị trí cao trên thế giới. GV có thể kể tên một số sản phẩm công nghiệp tiêu biểu, một số hãng công nghiệp nổi tiếng thế giới của Đức như hàng điện tử của hãng Si-ê-men ; ô tô Méc-xê-đet,...

Về phân bố công nghiệp, GV yêu cầu HS xác định trên bản đồ Kinh tế chung hoặc trên lược đồ công nghiệp trong SGK những trung tâm công nghiệp chính và các ngành công nghiệp của trung tâm đó. GV yêu cầu HS ghi nhớ tên một số trung tâm công nghiệp nổi tiếng của nước Đức như Cô-lô-nhơ, Mui-ních, Phran-phuốc,...

– GV hướng dẫn HS tìm hiểu về nông nghiệp Đức

Trước hết, GV đề nghị HS dựa vào nội dung SGK (phần nông nghiệp) để nêu lên đặc điểm nổi trội của nền nông nghiệp Đức.

Bước tiếp theo, GV đề nghị HS xác định trên lược đồ Phân bố sản xuất nông nghiệp của CHLB Đức sự phân bố các cây trồng, vật nuôi chủ yếu của Đức. GV cũng nên phân tích thêm về mối quan hệ giữa sự phân bố các cây trồng, vật nuôi chủ yếu và các yếu tố cơ bản (khí hậu, đất trồng, thủy văn...) có ảnh hưởng trực tiếp đến sự phân bố nông nghiệp.

V. THÔNG TIN

1. Về điều kiện tự nhiên

CHLB Đức nằm ở trung tâm châu Âu, giáp 9 nước, có đường biên giới dài 3758 km. Khoảng cách lớn nhất từ Bắc xuống Nam là 876 km, từ Đông sang Tây là 640 km.

Đặc điểm nổi bật của miền Bắc Đức là nhiều hồ và vùng đồng bằng trên nền cát, xen kẽ với các đồng cỏ và đầm lầy cũng như những vùng đất phì nhiêu nằm trước vùng núi, trung du (Đó là Ni-ơ-hai, Ve-xpha-len và Dác-xen – Thụy-ring-ghen). Địa hình bờ biển gồm một phần là bờ cát phẳng, một phần là vách đá cheo leo. Vùng trung du nằm giữa vùng Bắc và Nam Đức, có nhiều núi đá ở ven sông Rai-ơ và nhiều khu rừng lớn. Trong vùng núi Tây Nam Đức có đồng bằng thượng lưu sông Rai-ơ. Sông Rai-ơ chảy trong một thung lũng hẹp tạo nên trục giao thông Bắc – Nam. Khu vực thung lũng sông Rai-ơ là vùng trồng nho và phát triển du lịch. Vùng Nam Đức nằm sát dãy An-ơ, bao gồm cao nguyên Sva-ben Bay-en, có đồi núi và những hồ lớn ở phía nam. Đặc trưng của địa hình, cảnh quan vùng này là những khu đầm lầy, những dãy đồi kèm theo hồ nước. Phần dãy An-ơ thuộc Đức chỉ là một phần nhỏ của dãy núi đồ sộ này. Điểm tuyệt vời cho vùng núi non hùng vĩ này là những hồ nước tuyệt đẹp như Ku-ê-nic-dê...

2. Về dân cư, xã hội

a) Phân bố dân cư

Với mật độ 230 người/km², nước Đức là một trong những quốc gia có mật độ dân cư cao nhất châu Âu (sau Bỉ, Hà Lan và Anh). Sự phân bố dân cư giữa các vùng rất khác nhau. Tại Béc-lin, dân số phát triển rất nhanh sau khi nước Đức thống nhất và hiện tại có 4,3 triệu người sinh sống. Dân số vùng công nghiệp Rur và Rai-ơ, nơi mà các thành phố nối nhau không có ranh giới rõ ràng, lên đến hơn 11 triệu người – mật độ khoảng 1100 người/ km². Miền Tây nước Đức có mật độ dân số cao hơn hẳn miền Đông. Đông Đức chiếm tới 30% diện tích lãnh thổ, nhưng dân số chỉ chiếm một phần năm (hơn 15 triệu người).

Trong số 20 thành phố có dân số trên 300 nghìn người chỉ có ba thành phố nằm ở miền Đông nước Đức.

b) Gia tăng dân số

Trong thập niên cuối thế kỉ XX, dân số các bang miền Tây và miền Đông giảm do tỉ suất sinh giảm đi. Với tỉ suất sinh 10,2‰ trong năm 1998, Đức thuộc nhóm những nước có tỉ suất sinh thấp nhất thế giới. Dân số tăng sau Chiến tranh thế giới thứ hai chủ yếu là do nhập cư. Khoảng 13 triệu người Đức từ các nước ở châu Âu đã trở về Đức. Từ đầu thập niên 60, một số lượng đáng kể người lao động nước ngoài đã đến Đức, vì nền kinh tế Tây Đức đang phát triển lúc đó rất cần lao động. Năm 1998, trong số 82,1 triệu người sinh sống ở Đức thì có khoảng 7,3 triệu người nước ngoài.

c) Các bang của nước Đức

CHLB Đức có 16 bang (trong ngoặc là thủ phủ các bang) : Ba-đen Vuy-tem-béc (Xtút-gat), Bay-en (Muy-ních), Béc-lin, Bran-đen-buốc (Pót-xdam), Brê-men, Hăm-buốc, Héc-xen (Vi-xba-đen), Méc-len-buốc Pho-pom-men (Sve-rin), Ni-đơ-đắc-xen (Ha-nô-vơ), Nót-hai Ve-xpha-len (Đuy-xen-đóp), Dắc-xen (Đre-xđen), Dắc-xen An-han (Mác-đơ-buốc), Sle-vic Hô-xtai-nơ (Ki-lơ), Rai-lan Phan-xơ (Mai), Xa-lan (Xa-bruých-ken) và Thuy-ring-ghen (Éc-phuốc). Các thành phố Béc-lin, Brê-men, Hăm-buốc đồng thời cũng là các bang.